

Sóknaráætlanir landshluta

Markmið, árangur og ábyrgð

Ársfundur Byggðastofnunar
27. apríl 2023

“Sóknaráætlanir eru svolítið tækfæri fyrir okkur til að vera ekki fórnarlömb.”
-Viðmælandi 7

Forsagan

- Meistaránám í opinberri stjórnsýslu við HÍ
- 3 ár með vinnu
- Viðfangsefnið nýtt í fjölda námskeiða
 - Opinber stjórnsýsla
 - Er valddreifing með flutningi verkefna frá ríki til sveitarfélaga alltaf af hinu góða
 - Stefnumiðuð almannatengsl
 - Samskiptaáætlun
 - Forysta og breytingastjórnun í opinberum rekstri
 - Greining á ferli við gerð og innleiðingu sóknaráætlunar

Sterkur kenningagrunnur – dæmi

- Tengslanet og völd og áhrif innan þeirra
- Traust
- Ábyrgð og ábyrgðarskylda
- Nýsköpun í ríkisrekstri
- Valddreifing í opinberum rekstri
- Stjórnæki
- Umboðsveiting og -vandi
- Lýðræðishalli

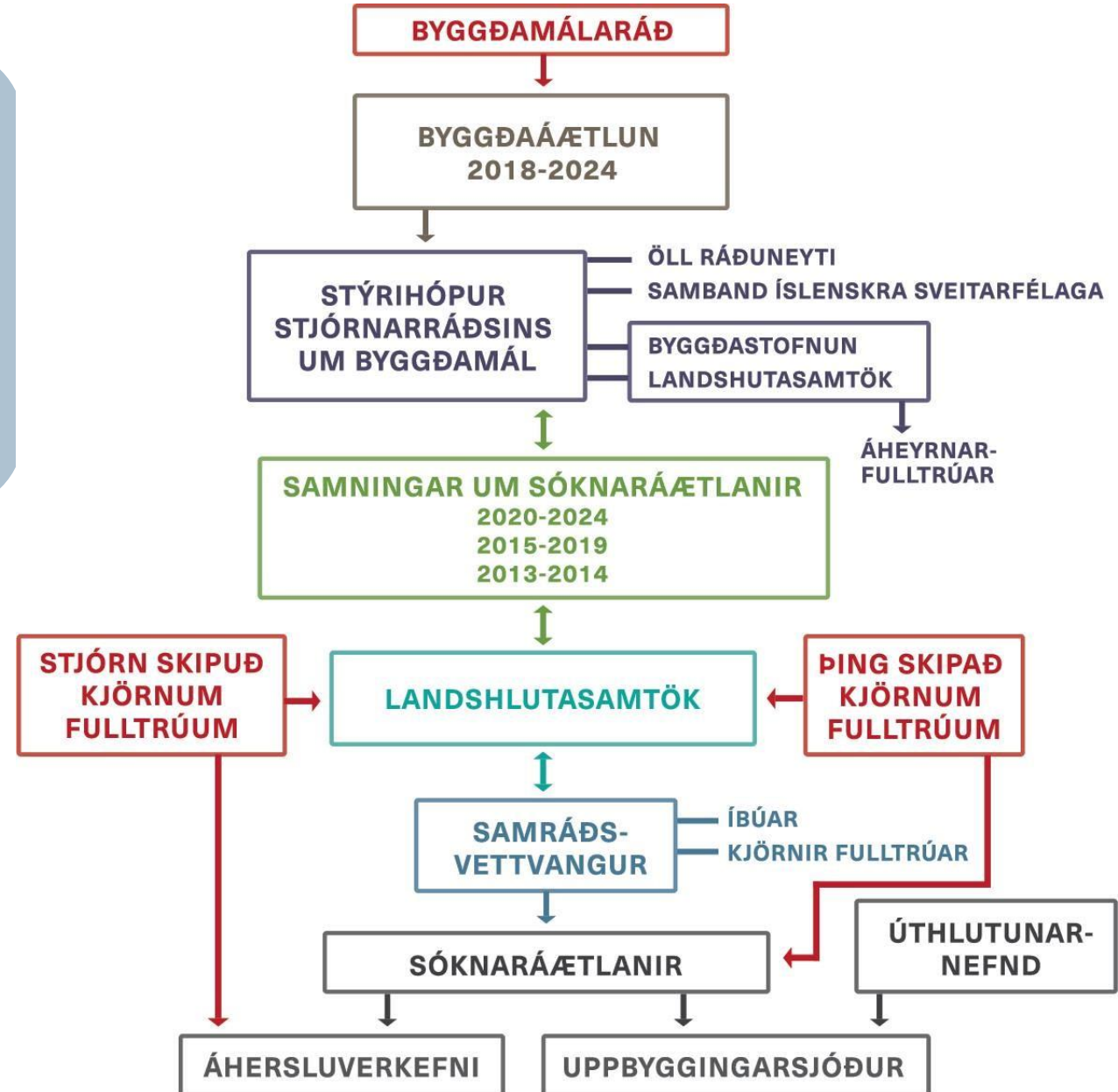
Nálgunin Markmið – árangur - ábyrgð

- Stjórnæki – Salamon
 - Einkenni og áhrif
- Valddreifing – Ryan og Woods
 - Kostir og gallar - White
 - Nálægðarreglan - Sharpe
- Umboðsvandi – Ström
- Ábyrgðarskylda – Klijn og Koppenjan, Bovens
- Lýðræðishalli – Eva Marín Hlynsdóttir

Aðferðafræði

- Tilviksrannsókn sem byggir á eigindlegum rannsóknaraðferðum
 - Greining á fyrirliggjandi gögnum
 - Hálf stöðluð viðtöl – viðmælendur sem þekkja sóknaráætlanir vel út frá ólíkum sjónarhornum
- Kostir og gallar þess að þekkja viðfangsefnið vel

Staða sóknaráætlana innan stjórnkerfisins

Helstu niðurstöður

- Markmið
 - Mun víðtækari en samningar segja til um
 - Dreifing valds og ábyrgðar heim í hérað
 - Einföldun
 - Samtal um byggðamál innan ráðuneyta – stýrihópurinn lykilþáttur
- Árangur
 - Á góðri leið - Ferli sem tekur tíma
 - Faglegri vinnubrögð heima í héraði
 - Lýðræðislegt ferli
 - Minni áhætta fyrir ríkið
 - Hámarks nýtingar opinbers fjármagns
 - Efling landshlutasamtaka – ekki endilega sveitarfélaganna (?)

Helstu niðurstöður

- Valddreifing/Valdefling
 - Einhugur meðal viðmælenda
 - “fáum tækifæri til að hafa áhrif á okkar eigin framtíð”
 - Heimamenn vita best hvar þörfin er brýnust
 - Afskipti farið minnkandi
- Umboðsvandi og lýðræðishalli
 - Einhugur um að svo væri ekki
 - Stjórnskipan landshlutasamtaka væri þess eðlis
 - Kjörnir fulltrúar hafi tækifæri til að hafa áhrif á áætlanirnar

Helstu niðurstöður

- Ábyrgð
 - Færast frá hinu opinbera til heimamanna
 - Landshlutasamtök bera ábyrgð gagnvart hinu opinbera ásamt aðalfundum og sveitarfélögum á sínum svæðum
 - Landshlutasamtökin hafi fengið aukið vægi í stjórnsýslunni
 - Mögulega án þess að sveitarfélögin hafi stýrt þróuninni í þá átt

Helsti lærdómurinn

- Brýn þörf á frekari rannsóknum
 - Áhrif tvíþættrar ábyrgðarskyldu landshlutasamtaka
 - Styrkveitingar Uppbyggingarsjóða
 - dreifing þeirra
 - Jafnræði m.t.t. aldurs, stöðu, þjóðernis og fleiri lýðfræðilegra þátta
 - Má auka skilvirkni með því að sameina dreifileiðir fjármagns enn frekar?
 - Þekking sveitarstjórnarmanna á sóknaráætlunum og hvaða áhrif hefur sú þekking/þekkingarleysi á framkvæmd áætlana?
 - Eru áhrif landshlutasamtaka of mikil á kostnað sveitarfélaganna
 - Ástæður þess að ekki hafi fleiri ráðuneyti komið inn í áætlanirnar
- Mat á árangri þarf að vera skýrara

Tillaga

- Stofnun rannsóknarsjóðs um sóknaráætlanir
- Sjóðurinn styrki nemendur/fræðimenn til rannsókna á áætlununum

„Tækifærin til rannsókna á sóknaráætlunum eru eins og sjá má mörg og brúnt að ráðist verði í frekari athuganir til að mat og þróun stjórntækisins byggist á raunverulegum rökum en ekki tilfinningu eða skoðunum.“